

Студент 3 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ

РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ОКРЕМОЇ ЧАСТИНИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто зміни та реформи в проведенні фінансової політики України, а саме її податкової системи та Податкового кодексу України за 2010 – 2011 роки.

Аннотация. Рассмотрены изменения и реформы в проведении финансовой политики Украины, а именно её налоговой системы и Налогового кодекса Украины за 2010 – 2011 годы.

Annotation. The changes and reforms in conducting monetary policy in Ukraine, namely, its tax system and the Tax Code of Ukraine for 2010 – 2011 years have been analyzed.

Ключові слова: податок, фінанси, політика, Податковий кодекс, реформа, оподаткування, розвиток.

Останні два роки в Україні, безсумнівно, проходять під знаком змін у фінансовій політиці, а особливо в її податковому секторі. Тема податків завжди викликала підвищений інтерес українського населення, останнім часом стала не менш популярною, ніж гучні політичні події України. Так чи інакше з негативними або позитивними результатами, але держава безкомпромісно і жорстко займається реформуванням податкової політики. І нехай багато людей сперечаються про наслідки цього реформування, вважають їх негативними, лають владу за поспішно прийняті рішення і непрофесіоналізм, але неможливо заперечити явне: реформа дійсно працює. Можливо, все йде не так, як хотілося б основній частині населення, і не завжди в бажаному напрямку, але не можна не помітити щире прагнення держави змінити податкову систему в Україні. Свідченням цього можна вважати останні події та тенденції розвитку податкової політики та фінансового права в цілому за останні два роки.

Найбільш значною подією 2011 року, без сумнівів, можна вважати прийняття і набрання чинності Податкового кодексу. За 20 років незалежності Україна вперше склала і прийняла нормативний акт, який регулює податкові відносини. Умови, в яких здійснювалося прийняття документа, не могли не вплинути на його якість, яка виявилась гранично низькою і спричинила за собою хвилю критики та обурень експертів, об'єктів малого бізнесу і навіть деяких представників безпосередньо податкової служби. Тим не менш сьогодні прийняття Податкового кодексу та його подальша обробка дозволяють говорити про системність підходу влади до реформування, чого протягом довгого часу намагалися домогтися політики різних мастей.

Ще одна важлива зміна у сфері податкової політики – реформа єдиного податку. Зміни у сфері єдиного податку, які відбувалися в кінці 2010 – початку 2011 року, навряд чи можна назвати реформуванням. Поставивши за мету скасування поширеної схеми мінімізації оподаткування, влада запропонувала використання такого радикального механізму, який фактично скасовував систему єдиного податку в цілому. Зрозуміло, такий підхід не був позитивно сприйнятий підприємцями і викликав бурю обурення малого бізнесу, яке згодом вилилося в безліч вуличних акцій протесту. У результаті довелося відкласти введення нової системи і практично сісти з підприємцями за один стіл для проведення переговорів, що, в кінцевому підсумку, призвело до задоволення абсолютної більшості вимог. Прийнята в листопаді 2011 року спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва є, по суті, першою і єдиною перемогою підприємців над державним апаратом. Завдяки об'єднанню десятків тисяч підприємців владі довелося відступити і прийняти дійсно зручну модель для бізнесу.

Починаючи з 1 січня 2011 року діє Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соцстрахування", що є суттєво важливою реформою, спростити систему відрахувань податків у соціальні фонди. Проте набрання цим законом чинності не посприяло зменшенню податкових витрат на фонди заробітних плат, що, як вважають експерти, є життєво важливою передумовою для узаконення заробітної плати. Тим не менш, Міністерство соціальної політики просто ігнорує цю проблему і пояснюється цим криза платоспроможності самого Пенсійного фонду. Але в той же час новий закон багато в чому враховує суперечності і прогалини в правовому регулюванні, які містилися у старій версії законодавства.

У квітні 2011 року набрав чинності третій розділ Податкового кодексу [1], який покликаний регулювати оподаткування доходів підприємства. Відповідно до цього розділу податок на прибуток був представлений підприємцям в абсолютно новому вигляді: змінили структуру витрат і доходів підприємств, ввели поняття собівартості, замінили правило першої події методом нарахувань та ін. Усі зміни були спрямовані на уніфікацію бухгалтерського та податкового обліку, що не було реалізовано навіть частково, оскільки і сьогодні принципи оподаткування ПДВ, що залишилися без змін, обумовлюють істотну різницю між цими двома типами обліку. У 2012 році прийнятий Податковий кодекс також зазнав деяких змін. Був збільшений обсяг річного доходу, який дає право користування спрощеною системою оподаткування. Ставка єдиного податку з початку року прив'язується до розміру мінімального заробітку. У зв'язку з цим однією з найбільш істотних змін у Кодексі щодо фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності (СПД) – є поділ платників на три групи, які користуються спрощеною системою (четверта група – юридичні особи, які мають дохід до 5 млн грн і число співробітників, що не перевищує 50 осіб). Належність СПД до тієї чи іншої категорії визначається на підставі виду господарської діяльності, обсягу

розмір єдиного податку, який сплачує СПД. Такий диференційований підхід щодо класифікації СПД дозволяє створювати можливість конкурування з суб'єктами господарювання, що працюють за загальною системою оподаткування.

Не менш істотною є і зміна, що стосується неможливості використання спрощеної системи оподаткування окремими видами господарської діяльності. У цю кількість включають організацію та проведення азартних ігор, управління підприємствами, обмін іноземних валют, надання послуг зв'язку і пошти, продаж предметів антикваріату, організацію гастрольних заходів, діяльність у сфері аудиту та ін. Відповідно до даної зміни такі підприємства відходять в окрему групу, яка вже не має права працювати згідно з спрощеною системою оподаткування, і застосовує на себе правила загальної системи, що цілком може обмежити розвиток перерахованих вище видів діяльності.

Увага влади приділяється не тільки податковій сфері, але також і іншим галузям фінансової політики. З 1 січня 2012 року набули чинності зміни в Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Цей Закон вводить у фінансову звітність міжнародні стандарти, які не суперечать Українському фінансовому законодавству. Обов'язкові зміни застосовуються тільки для банків, громадських акціонерних товариств, страховиків та підприємств, що здійснюють господарську діяльність з надання фінансових послуг, недержавного пенсійного забезпечення, а також допоміжної діяльності у сфері страхування та фінансових послуг. Даний перелік установлюється Кабінетом Міністрів України. Для всіх інших підприємств доцільність застосування міжнародних стандартів визначається самостійно. Таким чином, уряд робить деякі кроки в бік розвитку фінансової політики в Україні на міжнародному рівні, що не може не позначитися позитивно на економіці підприємств і держави в цілому.

Крім того, інтеграція України в міжнародну діяльність забезпечується завдяки введенню нового національного класифікатора України "Класифікація видів економічної діяльності". Даний класифікатор, за веб-сайтом Держкомстату України, абсолютно точно відповідає подібній класифікації видів економічної діяльності в Європейському Співтоваристві. Дійсно, класифікатор призводить відповідність між видами економічної діяльності в Україні та класифікаціями НАСЕ та Міжнародної стандартизованої галузевої класифікації ISIC. Відомо, що всі суб'єкти підприємництва можуть вільно переконвертувати старі види економічної діяльності (існуючі з 2005 року) в нові (згідно з прийнятою класифікацією) на відкритому веб-сайті Держкомстату України.

Таким чином, не можна не відзначити, що фінансова політика і всі її галузі в Україні, безсумнівно, постійно розвиваються, особливо в останні роки. Як би там не було, влада робить спроби поліпшити фінансову систему в державі і зробити її найбільш зручною і прийнятною для всіх галузей діяльності. Природно, що більшість змін швидше негативно, ніж позитивно, позначаються на діяльності багатьох підприємств, проте не можна не визнати, що нововведення таки здійснюються і поступово піднімають Україну на більш високий, міжнародний рівень, де її зможуть вважати гідним конкурентом серед європейських країн, і не тільки у сфері фінансової політики. Зрозуміло, що на цьому шляху неможливо не зустріти ті чи інші перешкоди, або не зіткнутися з перевищенням повноважень державних органів та осіб, котрі їх представляють. Такий стан речей завжди був, є і буде, але у компетенції влади та зацікавленої частини населення змінити становище на краще і направити сили в потрібне русло для розвитку фінансової сфери та її окремих секторів.

Наук. керівн. Хмеленко Г. Г.

Література: 1. Сайт Податкового кодексу України. – Режим доступу : <http://www.nky.com.ua/>. 2. Головна державна податкова інспекція України. Основи оподаткування в Україні. – К. : Укрттипроект, 1998. 3. Ткаченко Т. Податок на прибуток підприємств і прями зарубіжні інвестиції / Ткаченко Т. // Економіка України. – К. : Преса України, 1998. – № 4. 4. Фінансове право / за редакцією Л. К. Воронової, Д. А. Бекерської. – К. : Вентурі, 1995. 5. Гридчина М. В. Налоговая система Украины : учебн. пособие / Гридчина М. В., Вдовиченко Н. И., Калина А. В. – К. : МАУП, 2000.